

นวัตกรรม “รีไซเคิลสร้างสุข ฟันดีมีวินัย”

สาขากันตสุขภาพ

ประจำปีพุทธศักราช 2569

อสม.ลัมฤทธิ์ ศิลมัน

อสม. ตีเด่นระดับเขต

จังหวัดนครนายก

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
Department of Health Service Support

ชื่อนวัตกรรม : รีไซเคิลสร้างสุข พันติมีวินัย

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางสาวสัมฤทธิ์ คิลมัน

ประเภทนวัตกรรม : ☒ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)
☐ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)
☐ นวัตกรรมบริการ (Service innovation)

สาขาที่ประกวด : ทันตสุขภาพ

จังหวัด : นครนายก

อสม.ดีเด่นระดับ ☒ เขต ☐ ภาค ☐ ชาติ

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

จากผลสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียนประถมศึกษาในพื้นที่โรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนบ้านชะวากยาว พบฟันผุ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 54 พบคราบหินปูน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 62 ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่พบได้มากที่สุดในเขตรับผิดชอบนี้ ปัญหาส่วนใหญ่ของเด็กนักเรียนเกิดจากเด็กนักเรียนส่วนมากมักบริโภคอาหารที่ไม่มีประโยชน์ เช่น ขนมขบเคี้ยว ลูกอม ช็อกโกแลต ขนมหวานต่างๆ การที่เด็กทานอาหารเหล่านี้เข้าไปจะทำให้เด็กมีปัญหาเรื่องฟันผุ ซึ่งปัญหานี้มักเกิดขึ้นกับเด็กช่วงวัยเรียนเป็นส่วนมากการที่จะปลูกฝังให้เด็กรักการแปรงฟันนั้น ต้องมีแรงจูงใจหรือการกระตุ้นร่วมกัน ซึ่งแรงจูงใจนั้นมีความเกี่ยวเนื่องกับผู้ปกครอง ผู้ดูแล และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการแปรงฟัน ไม่มีที่เก็บอุปกรณ์การแปรงฟัน จึงทำให้เด็กไม่เห็นถึงความสำคัญของการแปรงฟัน การที่เด็กปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอขึ้น ต้องอาศัยสิ่งเอื้ออำนวยและมาตรการของครูในโรงเรียนร่วมด้วยการส่งเสริมทันตสุขภาพและทันตกรรมป้องกันในโรงเรียนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากครู นักเรียนผู้ปกครอง ทันตบุคลากร และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแปรงฟันที่ถูกวิธีและสม่ำเสมอทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ควบคู่ไปกับการรับบริการทันตกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นจึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมทันตสุขภาพและทันตกรรมป้องกันในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งนี้ และโรงเรียนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านพริกขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กนักเรียนเห็นความสำคัญของการแปรงฟัน
2. เพื่อจัดเก็บแก้วน้ำ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน และผ้าเช็ดหน้าของนักเรียนอย่างเป็นระเบียบ
3. เพื่อแบ่งแยกของใช้ตามระดับชั้นเรียน ลดการปะปนกัน
4. เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยที่ดีและป้องกันการแพร่เชื้อโรค
5. เพื่อฝึกให้เด็กนักเรียนมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อการใช้ส่วนตัว
6. เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะการดูแลสุขภาพช่องปาก
7. เพื่อให้ผู้ปกครองได้เห็นถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพช่องปาก

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- อสม.และเจ้าหน้าที่ รพ.สต.บ้านพริก ออกตรวจฟัน ย้อมสีฟัน และสอนการเช็ดคราบจุลินทรีย์จากหลอดน้ำ
- อสม.และเจ้าหน้าที่ รพ.สต.บ้านพริก สำรวจปัญหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก

- อสม.และเจ้าหน้าที่ รพ.สต.บ้านพริก ร่วมกันระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ไขอย่างประหยัดและเหมาะสม

- ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ชี้ให้เห็นถึงปัญหาในชุมชนที่สำคัญๆ โดยแต่ละฝ่ายก็ได้เสนอแนวทางการแก้ไขตามกลุ่มวัย โดยที่จะเริ่มจากเด็กนักเรียน

- อสม. และเจ้าหน้าที่ รพ.สต.บ้านพริก ให้ความรู้และสาธิตการทำ ให้เด็กๆ ลงมือวาดภาพ ตกแต่ง ขวดนมด้วยตนเอง โดยมีคณะครูและอสม.มีส่วนร่วม

- อสม. เจ้าหน้าที่ และเครือข่าย ร่วมมือกันทำนวัตกรรม “รีไซเคิลสร้างสุข ฟันดีมีวินัย”

- นำราวแขวนไปติดตั้งในโรงเรียนให้เป็นสัดส่วนของแต่ละห้อง ครบทุกห้อง สอนเด็กๆ วิธีเก็บและดูแลอุปกรณ์อย่างถูกสุขลักษณะ

- อสม. ติดตามการใช้งานจริง ประเมินผลด้านสุขอนามัย ความสะอาด และความมีระเบียบของนักเรียน

- ต่อยอดการแปรงฟันของนักเรียน จากโรงเรียนสู่ที่บ้าน โดยทำนวัตกรรมสมุดบันทึกการแปรงฟันสำหรับผู้ปกครอง “BRUSH BOOK”

- อสม.และนักเรียนแกนนำ ได้ช่วยกันคิดค้นนวัตกรรม เกมเกี่ยวกับอาหารที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ ต่อฟัน “ฟ.ฟัน หนูน้อย”

- อสม. เจ้าหน้าที่รพ.สต.บ้านพริก และ ผู้บริหาร คณะครูโรงเรียนบ้านชะวากยาว ได้แก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมรอบๆโรงเรียน และการขายอาหารที่ส่งผลเสียต่อฟันหลังเลิกเรียน โดยการทำข้อตกลงกับร้านค้า ขอความร่วมมืองดจำหน่ายในเวลา 07.00 น. – 08.30 น. และเวลา 15.00 น. – 16.00 น.ให้กับเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านชะวากยาว และไม่ให้จำหน่ายอาหารมาขายที่โรงเรียนหลังเลิกเรียน

- อสม. เจ้าหน้าที่รพ.สต.บ้านพริก และ ผู้บริหาร คณะครูโรงเรียนบ้านชะวากยาว นักเรียนแกนนำ ได้นำนวัตกรรมไปเผยแพร่ ให้แก่โรงเรียนวัดศรีสุวรรณ

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนบ้านชะวากยาว จำนวน 65 คน

1. ร้อยละ 95 ของนักเรียนมีที่เก็บอุปกรณ์การแปรงฟันเป็นระเบียบมากขึ้น
2. ร้อยละ 90 ของนักเรียนมีอุปกรณ์ส่วนตัวไม่สูญหาย ไม่ปะปน ลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ
3. ร้อยละ 92 ของห้องเรียนและพื้นที่ใช้งานในโรงเรียนมีความสะอาดและปลอดภัยเพิ่มขึ้น
4. ร้อยละ 93 ของนักเรียนมีวินัยและความรับผิดชอบในการดูแลของใช้ส่วนตัวดีขึ้นอย่างชัดเจน
5. ร้อยละ 90 ของผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตรวจและลงบันทึกการแปรงฟันของบุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ
6. ร้อยละ 92 ของนักเรียน แปรงฟันครบวันละ 2 ครั้งตามที่บ้านทักไว้
7. ร้อยละ 95 ของนักเรียน สามารถจำแนกอาหารที่ดีและไม่ดีต่อฟันได้ถูกต้อง

ปัจจัยความสำเร็จ

ความสำเร็จนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าปราศจากครอบครัว เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อนอสม. คณะครู นักเรียน โรงเรียนในเขตรับผิดชอบ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เข้มแข็งและทำงานด้วยใจ และเสียสละอย่างแท้จริง งานทุกงานจึง สำเร็จด้วยดีและนำความสำเร็จนี้ไปสู่พื้นที่อื่นๆ ในตำบล

โอกาสในการพัฒนา

มีการเผยแพร่แนวคิดและรูปแบบการทำให้กับโรงเรียนอื่น ๆ และชุมชนใกล้เคียง เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ขวดนม ท่อ PVC เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยช่องปากของเด็กนักเรียนให้มีวินัยในการแปรงฟันอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านการรีไซเคิลสิ่งของเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์

